N°. 87.

BREDASCHE COURANT.

STAAT- LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Zondag 26 Julij.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 23sten Julij.

De *Moniteur* van den 22sten Julij maakt de benoeming van vier en twintig nieuwe pairs bekend. De meesten dezer nieuw benoemden zijn vroeger leden van de kamer van afgevaardigden geweest. Er behooren daaronder echter ook drie luitenant-generaals, zoo als *Trezel*, die aan de krijgsverrigtingen in Algerie deel genomen heeft; voorts een drietal leden van het instituut, de heeren *Flourens*, *Poinsot* en *Troplong*; en eindelijk twee diplomaten, de heeren *Piscatory* en *Lagrénée*, welke laatste naam heeft gemaakt door de voor Frankrijk vereerende rigting, welke hij aan de door hem gevoerde onderhandelingen in China heeft gegeven.

— De heer *Lamartine* heeft eene aanspraak aan de kiezers van het arrondissement Macon, dat hij vertegenwoordigt, doen drukken. Tegen verwachting bevat dit stuk geene staatkundige geloofsbelijdenis, maar alleen eene vermaning aan de stemgeregtigden om getrouw op te komen en hunne stem te geven aan dien zij het waardigste achten.

Van de zijde der oppositie is in der tijd beweerd, dat het bekleeden van een ambt onvereenigbaar was met de betrekking van afgevaardigde; desniettemin stelt zij thans op verscheidene plaatsen kandidaten voor, welke door den staat bezoldigd worden. De organen van de behoudende partij voeren dit als een bewijs aan, dat men de ambtenaren voor gezegde betrekking niet ontbeeren kan.

— Bij eene koninklijke ordonnantie van den 21sten Julij, op het voorstel van den minister van oorlog genomen, wordt alles wat tot den staat van eigendom in Algerie betrekking heeft, geregeld.

Brieven uit Algiers van den 17den dezer vermelden, dat de maarschalk hertog van Isly zich gereed maakte om tegen den 22sten naar Frankrijk te vertrekken.

— De generaal *Narvaez*, die een tijd lang de spil is geweest, om welke het bestuur in Spanje zich heeft bewogen, bevindt zich thans in deze hoofdstad. Hij zou zoowel bij den koning als bij den heer *Guizot* ten gehoore geweest zijn; voor 't overige vertoont hij zich weinig in 't openbaar en ontvangt ook zelden vreemden.

— Gisteren is in deze hoofdstad de tentoonstelling geopend van voorwerpen, welke door de handelscommissie uit China zijn overgebragt.

— Te Ville-sur-Arce is een brand uitgebarsten, waardoor zestig huizen en schuren, met een aanzienlijken voorraad granen, wijnen en andere goederen, in weinige uren vernield zijn. De oorzaak van dit onheil wordt algemeen aan kwaadwilligheid toegeschreven; men spreekt van eene bende brandstichters, zoodat de gemoederen door dit voorval zeer gespannen zijn.

— Uit Malta meldt men den 14 dezer: » Z. K. H. de Prins *van Joinville* bevindt zich thans met zijn smaldeel te Tripoli. Het fraaije vaartuig *le Descartes*, dat eergisteren in onze haven was gekomen, heeft het smaldeel tegenover het eiland Lampedose gelaten. Men zegt dat het binnen twintig dagen hier zal aankomen, en ziet het met ongeduld te gemoet."

— Men heeft dezer dagen een begin gemaakt met de slooping van den vermaarden oliefant op het plein van de Bastille, waarvan weldra niets meer zal overblijven. Bij den eersten hamerslag der werklieden is er een zwerm ratten uitgekomen, waarvan men meer dan 200 stuks doodde. Deze oliefant was van hout vervaardigd en met pleister overdekt; er was zeer weinig ijzer aan.

— De berigten uit Spanje houden tegenwoordig niets van bijzonder belang. Volgens de jongste tijdingen uit Madrid van den 18den, hield men zich in de staatkundige kringen thans ijverig met de verkiezingen bezig, en was het in de provinciën rustig.

— Ter beurze van heden (23 Julij) waren genoteerd: 5 pCt. 121,65; 3 pCt. 83,15; Nap. renten 100,50; Spanje 3 pCt. 35³/₄; Rom. L. 100¹/₂.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 22sten Julij.

Den 19den Julij heeft men te Berlijn de tijding ontvangen, dat de Prins *Frederik Hendrik Karel* van Pruissen, oom van den regerenden Koning, den 12den dezer maand te Rome, ten gevolge van eenen aanval van beroerte, overleden is. De Prins was bijna 65 jaren oud. Hij had in de oorlogen van Pruissen tegen *Napoleon* met roem gestreden, doch was reeds sedert geruimen tijd door den staat zijner gezondheid gedwongen geworden om zich in Italie neder te zetten.

— De Russische troepen, die zich nog op het gebied der stad Krakau bevonden, hebben dat gebied den 13den Julij verlaten. Voortaan, en wel zoo men meent gedurende den tijd van drie jaren, zal Krakau uitsluitend door Oostenrijkers bezet worden, die zich thans aldaar ter sterkte van 5000 man bevinden. De aankondiging, dat de bewoners van Krakau voor het onderhoud dezer bezetting niet meer zullen behoeven bij te dragen, dan hetgeen zij vroeger voor de Krakausche militie opbragten, heeft aldaar eenen aangenamen indruk gemaakt. Daarentegen heeft men in die stad met eenige bevreemding gezien, dat de residenten der drie beschermde mogendheden, na de wapens hunner regering te hebben ingehaald, voor goed van daar vertrokken zijn.

— De St. Petersburger bladen van 12 Julij, behelzen het programma van de plegtigheden waarmede op den volgenden dag de huwelijks-verbindtenis van H. K. H. de Grootvorstin *Olga* met Z. K. H. den Kroonprins van Wurtemberg zou gesloten worden.

— Uit Palermo zijn drieduizend oranjeboomen naar St. Petersburg verzonden, om de zalen te versieren, in welke het bal moest plaats hebben, bij gelegenheid van het huwelijk van prinses *Olga* met den Prins van Wurtemberg.

— Men meldt uit Rome den 7 dezer: »Volgens de laatste door den H. Vader genomen maatregelen, moet elk klooster in de Legatien tien scudis, en ieder geestelijke een scudi betalen, en wel gedurende drie achtereenvolgende jaren. Gewoonlijk eindigen de functien en jaargelden van al de door den Paus tot hoogen rang verheven personen eerst bij hun dood; de nieuwe Paus bevestigt die dan doorgaans in hunne waardigheden en inkomsten, maar de tegenwoordige Paus, de grootte der openbare schuld in aanmerking nemende, heeft het noodig geoordeeld, alleen aan diegenen hun rang en inkomen te laten, die door aanzienlijke aan den Staat bewezen diensten zich die gunst hebben waardig gemaakt. Aan meer dan honderd is hun titel en inkomen ontzegd, en de sommen, welke zij volgens gewoonte moesten erlangen, zijn tot betaling der openbare schuld aangewend. De kardinaal *d'Ostre*, bekend om zijne liefde tot weelde, die tot heden het paleis van St. Michel bewoonde, heeft van den H. Vader bevel ontvangen die verblijfplaats te verlaten. Toen de Kardinaal hiertegen inbragt, dat *Gregorius XVI* hem verlof had gegeven dat paleis te bewonen, antwoordde hij, dat deze verbindtenis hem daartoe niet verpligtte. De twee eenige raadslieden van den Paus zijn de kardinalen *Gizzi* en *Micara*. De uitgaven van het Pauselijk Huis zijn aanzienlijk verminderd. Men gaf vroeger maandelijks 36,000 scudis aan spijzen uit, en had dagelijks vijftig pond vleesch noodig, welke hoeveelheid tot op vijf pond per dag is verminderd. Wanneer de Paus in zijne tuinen wandelde, werd hem ijs aangeboden, hetwelk 60 scudis kostte; dit is geheel afgeschaft. De

twee tuinen van den H. Vader kostten 60,000 scudis onderhoud, hetwelk door den Paus tot op 1000 scudis is verminderd. De oude president der bruggen en wegen is in zijne functien hersteld; hij was onder *Gregorius XVI* door den neef van een Kardinaal vervangen geworden."

— De Egyptische Onderkoning heeft zich den 4den Julij te Alexandrie ingescheept, om naar Konstantinopel te vertrekken. Hij doet de reis met dezelfde Turksche stoomboot, waarmede de Groote Heer zijnen kamerheer *Hamed*-Bey heeft afgezonden, om de uitnoodiging aan den Onderkoning tot het bezoeken der hoofdstad over te brengen. Eene nieuwe Egyptische stoomboot vergezelt dit schip en heeft een deel van het gevolg des Onderkonings aan boord. De beide schepen zouden, alvorens te Konstantinopel aan te komen, voor het eiland Rhodus quarantaine houden. De Sultan moet groote toebereidselen hebben doen maken, om den Onderkoning met alle mogelijke eerbewijzen te ontvangen. *Mehemed-Ali* heeft van zijne zijde aanzienlijke geldsommen tot het doen van geschenken medegenomen. De straks genoemden kamerheer heeft hij eene som van 20,000 talari's (omstreeks *f* 50,000) geschonken. Men hecht aan dit bezoek meer gewigt, omdat het eene soort van erkentenis van den Onderkoning medebrengt, dat hij niet meer is dan een vazal van den Grooten Heer.

ENGELAND.

LONDEN, den 22sten Julij.

In het Hoogerhuis ontstond gisteren eene levendige woordenwisseling tusschen den markies van *Bredalbane* en den minister *Lansdowne*, naar aanleiding van talrijke verzoekschriften van leden der zoogenaamde Vrije Schotsche Kerk. Eerstgenoemde wilde dat de eischen dergenen welke zich van de in dat Land gevestigde kerk afgescheiden hadden ingewilligd zouden worden, maar de Minister verzette zich hiertegen.

Lord *Brougham* kondigde vervolgens aan dat hij Vrijdag eene motie doen zou, tegen de aanneming van alle ontwerpen, die, middellijk of onmiddellijk, tot bevordering van den slavenhandel zoude kunnen strekken. Deze aankondiging doelt ongetwijfelt op de ministeriële voorslagen, in het Lagerhuis ten opzigte der suikerwet gedaan.

Maandag ontwikkelde namelijk de minister *Russell* in het Lagerhuis zijn ontwerp tot geheele regeling der regten op de suiker. Het hoofddenkbeeld daarin is volkomen gelijkstelling der vreemde suikers, om het even of die door slaven of vrije handen bewerkt zijn, en de trapswijze vermindering der regten daarop, tot dat die met den impost gelijk zullen staan welke thans van suikers uit de Engelsche kolonien betaald wordt. De discussien over dit ontwerp zullen Vrijdag aanvangen. Het Huis heeft zich op genoemden dag verder met beraadslagingen over de begrooting voor de zeemagt bezig gehouden.

Een voornaam bezwaar, dat tegen het ministerieel plan aangaande de suikers wordt aangevoerd, bestaat hierin dat het den slavenhandel, die, vooral door de bemoeijingen van Engeland zoo gelukkig gefnuikt is, weder zou aanwakkeren. Gaat het plan door, dan toch zal de vraag naar suikers op de Engelsche markten sterk vermeerderen, maar daaraan alleen genoegzaam voldaan kunnen worden door aanvoeren uit de Spaansche Westindische Kolonien uit Brazilie, en andere Landen waar de slavenhandel nog het sterkst gedreven wordt. Om nu den grooteren voorraad te kunnen leveren, die van daar aangevoerd zal moeten worden, zullen de eigenaars, zoo redeneert men verder, hunne slaven nog minder dan thans ontzien, de sterfte onder hen zal daardoor toenemen, en zoo doende de noodzakelijkheid geboren of het voorwendsel gevonden worden om de Afrikaansche kust op nieuw te ontvolken.

— Een treurig ongeluk is dezer dagen op den Oostelijken spoorweg gebeurd, die van den mond van den Theems naar deze hoofdstad loopt. Door het tegen elkander botsen van twee treinen, is een rijtuig van de tweede klasse geheel verbrijzeld, en zijn anderen zwaar beschadigd. Van ongeveer veertig personen, die daarin zaten, zijn dertien hevig gekwetst en verscheidene anderen in mindere mate beleedigd. Van sommigen der eersten zullen de voeten, indien niet de geheele beenen, afgezet moeten worden.

— Van het Vasteland van Indie loopen de berigten tot den 3 Junij. Te Loodianah heeft den 20 Mei een treurig voorval plaats gehad. Door een hevigen storm zijn al de barakken van het 50ste regiment infanterie, benevens het hospitaal, vernield, en vier en tachtig menschen, zoo vrouwen en kinderen als mannen, daarbij omgekomen, terwijl honderd vijf en dertig anderen gewond zijn, en 4 vermist werden.

— Ingevolge de bepalingen van het met China gesloten verdrag, zou het eiland Chusan eerlang door de Engelschen ontruimd en aan de Chinezen hergeven worden.

— Uit Mexico is belangrijk nieuws. De opstand tegen het gouvernement van *Parades* is tot de provincie Jalisco overgeslagen, en het eerst in de stad Guadelaxara uitgebroken. Zoodra de troepen der Regering, na eene korte schermutseling, zich hadden overgegeven, hebben de insurgenten, door don *Jose Maria Tanez* aangevoerd, *Santa Anna* als hun hoofd uitgeroepen, en verklaard dat een nieuw Congres bijeen moest komen, om, volgens de kieswet van 1824 door het volk gekozen, eene nieuwe en antimonarchale constitutie te onderwerpen.

— Gisteren waren de 3 pCt. gecons. 95 5/8; Spanje 5 pCt. 24 5/8; dito 3 pCt. 36 voor rekening; Brazilie 85; Holland 2 1/2 pCt. 59 1/2 à contant.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 25sten Julij.

Bij Zr. Ms. besluit van 18. dezer, N°. 125 en 126, zijn benoemd: tot regter-plaatsvervanger in de arrondissements-regtbank te Breda, Mr. *K. A. Meeussen*, en tot plaatsvervangend kantonregter te Breda, Mr. *J. H. van Mierlo*, beiden advokaten alhier.

— Gisteren werd Z. M. de Koning van Hoogstdeszelfs reis, over Leeuwarden, Zwolle en Kampen, te 's Hage terugverwacht.

— Het heeft Z. M. behaagd te Groningen tot ridders der orde van den Nederlandschen Leeuw te benoemen: de heeren Mr. *G. J. Keiser*, lid van het collegie van Gedeputeerde Staten, Mr. *G. W. H.* Baron *van Imhoff*, Raadsheer in het Provinciaal Geregtshof, Jhr. *A. van Panhuys*, ontvanger der stad Groningen, en *J. W. Ermerins* en *C. Mulder*, Hoogleeraren aan de Groningsche Hoogeschool.

— De Provinciale Staten van dit gewest hebben in hunne zitting van ll. Woensdag, op het rapport en het voorstel der commissie welke zich uit hun midden naar 's Hage begeven had, een belangrijk besluit genomen; zij hebben namelijk het ontworpen kanaal van inundatie en uitwatering van Grave naar Geertruidenberg, voor een aanzienlijk gedeelte van dit gewest *nuttig verklaard*, en bepaald, dat de belanghebbende landerijen in de kosten van dat kanaal, naar den maatstaf van het aan te brengen nut, zullen bijdragen eene som van *f* 900,000. Wijders zijn er maatregelen nopens de uitvoering beraamd en ten aanzien der bijdragen bepalingen gemaakt, die op de meest vrijzinnige gronden rusten, en die aan de betrokken ingelanden alle gelegenheid verzekeren ter verdediging hunner regten en ter medewerking hunner eigen belangen.

— Ll. Dingsdag is de 31ste vergadering der Algemeene Hervormde Synode op de gewone wijze gesloten.

— Men verneemt dat het den Koning heeft behaagd, onder anderen te bepalen, dat de oproeping der verlofgangers van de nationale militie, om in den wapenhandel te worden geoefend, weder op den 1 September aanstaande zal plaats hebben, doch dat deze oproeping zich alleen tot de ligting van 1844 uitstrekt, en zich slechts bepaalt tot de miliciens van die ligting, ingedeeld bij de corpsen infanterie, grenadiers en jagers, en geene anderen, en maar alleen de manschappen van voormelde ligting, die niet langer dan drie maanden in werkelijken dienst zijn geweest, tot de najaarsoefeningen zullen opgeroepen worden, en de overige manschappen, bij infanterie-korpsen ingedeeld, insgelijks vrij van de oproeping zullen blijven.

— De beroemde Hollandsche reiziger en naturalist, de heer *Maris*, oud consul van H. M. de Koningin van Portugal in Texas, is ll. Zondag door Z. M. in particuliere audientie ontvangen, en heeft de geschenken overhandigd, die Hoogstdezelve wel heeft gelieven aan te nemen. Z. M. heeft tevens de geheele, prachtige verzameling van zeldzaamheden, afkomstig van de verschillende Indiaansche stammen in Texas, van den heer *Maris* aangekocht. Deze collectie is de eerste van dien aard, die in Europa is aangebragt.

— Dingsdag zijn te Rotterdam met de stoomboot van Antwerpen gearriveerd de bekende Egyptische generaal-majoor *Soliman*-pacha en de heer *Horace Vernet*, die beiden vervolgens naar 's Hage zijn vertrokken. Eerstgemelde heeft Woensdag de paleizen, het huis ten Bosch, het Koninklijk museum en den bazar van den heer *Boer* bezocht, en is Donderdag naar Amsterdam vertrokken. Ook de schilder *Gudin* heeft zich wederom derwaarts begeven, doch wordt spoedig alhier terug verwacht. De niet minder beroemde *Vernet* heeft op het museum, onder anderen, met de grootste belangstelling bezigtigd *de ontleedkundige les* van *Rembrandt*, en *de stier* van *Potter*. Bij herhaling heeft hij deze kunstgewrochten beschouwd.

— Uit 's Bosch meldt men het volgende:

»Men meldt ons uit Tilburg, van den 24 dezer: Eene commissie uit het gezelschap boogschutters der societeit *de Philharmonie*, onder de zinspreuk: *Honos alit arcum*, waarvan Z. M.

den Koning *Willem II*, beschermheer is, is belast met de regeling van het op den 31 Augustus aanstaande, bij gelegenheid der kermis te geven concours; dezelve houdt zich dagelijks bezig alle toebereidselen te maken om dat concours zoo voor de deelnemende schutterijen als aanschouwers aangenaam te maken; door herhaling dier feesten in de gelegenheid gesteld, dezelven al meer en meer uit te breidden, zullen er, na het zich laat aanzien, noch kosten noch moeiten gespaard worden om het dit jaar in pracht en luister dat van het afgeloopen jaar te doen overtreffen."

— De wedstrijd der Koninklijke Nederlandsche Yachtclub zal dit jaar in de hoofdstad plaats hebben op Donderdag den 10den September 1846, en daarbij zullen worden uitgeloofd een aantal prijzen voor vaartuigen in Nederland gebouwd en door Nederlanders bemand.

— Men meldt uit Utrecht den 22sten dezer: »Gisteren is het bouwen van een badhuis aan de Rijnkade aanbesteed, en voor de som van *f* 13,600 aangenomen door den heer *van Kent*, alhier. Het nut van een badhuis, met warme en kunstbaden, is te algemeen bekend en heeft daarom alhier zoo veel bijval en ondersteuning gevonden, dat slechts weinige aandeelen tot die onderneming te verkrijgen zijn. Men zal ook waarschijnlijk baden aan de huizen der inwoners voor zieken uit dat badhuis kunnen bekomen, hetwelk allerwenschelijkst is."

— In het *'s Gravenhaagsch Dagblad* meldt men het volgende: »Door onderscheidene dagbladen zijn dezer dagen weder berigten gegeven omtrent den toestand der te veld staande aardappelen. Deze berigten zijn uiteenloopend, doch zijn desniettemin reeds van invloed geweest op den prijs der levensmiddelen, ten nadeele van den ambachtsman. Het is moeijelijk die berigten te beoordeelen, en het is wel denkbaar, dat dezelve niet alle van grond ontbloot zijn, doch dat daarbij veel overdrijving heerscht en verkeerde bedoelingen werkzaam zijn, bewijst, onder anderen, een berigt van de *Sneeksche Courant*, die op goede gronden verhaalt, dat de onlangs te Leeuwarden vertoonde zieke aardappelen, zijn aangebragt door eenen geldgierigen landman, die het er op scheen toe te leggen, om het gerucht daarvan te verspreiden; deze aardappelen echter waren afkomstig van een stuk lands, waarop onpartijdige deskundige beweren, dat, zoo de grond thans is, nimmer goede aardappelen kunnen groeijen. De bedoeling zijner daad wordt nog minder twijfelachtig, wanneer men hierbij in aanmerking neemt, dat deze boer zeer vele aardappelen en andere vruchten heeft te wachten van zijn overig *goed* land, waar alles uiterst voordeelig staat.

»Ook uit dit eiland (aldus schrijft men uit Dordrecht), waar gewoonlijk vele en zeer goede aardappelen verbouwd worden, zijn ongunstige berigten in de dagbladen medegedeeld, doch wanneer men de velden langs gaat, ziet men deze vrucht overal welig groeijen en nergens sporen van dat bederf, hetwelk in het vorige jaar den oogst in korten tijd vernietigde. De aardappelen, ter markt aangebragt, zijn over het geheel van goede qualiteit, doch duur, ten gevolge van den schrik, welke nog levendig gehouden wordt."

— In de *Nijmeegsche Courant* leest men:

» De ziekte, welke in het vorige jaar onder de aardappelen geheerscht heeft, is op eenige plaatsen in deze provincie weder bij vroege soorten, zoo aan het loof als aan de knol, waargenomen. Men vreest zelfs, dat zich aan deze belangrijke voedingsplant tweederlei soort van ziekte heeft geopenbaard, namelijk, eene worm- en eene rotziekte, waarvan men niet weet, dat de eerste in 1845 is opgemerkt."

— In den namiddag van den 19den dezer is onder Apeldoorn brand ontstaan in het achterhuis der papierfabrijk, *de Keizersmolen* genaamd en bewoond door *W. Scharrenberg*. — Deze brand nam, tengevolge der aldaar aanwezige hoeveelheid hooi, turf en papier, weldra zoodanig in hevigheid toe, dat het geheele perceel binnen korten tijd, eene prooi der vlammen werd. De geheele voorraad papier, ten bedrage van 700 riem, en het grootste gedeelte van het huisraad, benevens eene koe en een varken, zijn verbrand. Men meent deze ramp aan het broeijen van het hooi te moeten toeschrijven. De fabrijk was slechts voor *f* 4,800— verzekerd, terwijl van den inboedel enz. niets was geassureerd.

— Volgens de jaarlijksche verslagen wegens den toestand der verschillende provincien, in de jongste vergaderingen der provinciale Staten uitgebragt, bedroeg de bevolking van het koningrijk op 1 Januarij 1846 3,019,748 zielen; op 1 Januarij 1845 was het getal 2,987,570, zoodat de bevolking in het verleden jaar vermeerderd is met 32,178 zielen.

— Van den 20sten Junij tot den 19den Julij zijn de middelprijzen der inlandsche granen geweest: Tarwe *f* 9.67½; Rogge *f* 7.77; Boekweit *f* 7.19½; Gerst *f* 4.37; Haver *f* 3.31½; Ongepelde Spelt *f* 3.39. Diensvolgens zullen gedurende de maand Augustus de regten bedragen per mud: *bij den invoer:* Tarwe en Gepelde Spelt 25 *c.*; Rogge en Boekweit 15 *c.*; Gerst en Mout 10 *c.*; Haver en Ongepelde Spelt 05 *c.* — *Bij den uitvoer:* Tarwe en Gepelde Spelt 50 *c.*; Rogge en Boekweit 30 *c.*; het overige *vrij*.

Vervolg van het UITTREKSEL *uit het Verslag nopens den Staat der Provincie Noord-Braband, door den Gouverneur en Gedeputeerde Staten bij de opening der Provinciale Staten van dit jaar uitgebragt.*

Kunsten en wetenschappen.

Met opzigt tot het onderwijs in de teeken- en bouwkunde in de Steden dezer Provincie, kunnen wij in het algemeen vermelden, dat hetzelve steeds vooruit gaat.

Het Rijks-subsidie van *f* 1000, hetwelk tot hiertoe ten behoeve der Koninklijke school voor de nuttige en beeldende kunsten te *'s Hertogenbosch* is verleend, is verlengd geworden over de jaren 1846 en 1847.

Van wege het Bestuur van het Provinciaal Genootschap van kunsten en wetenschappen, is ons aangeboden een verslag, wegens den staat der boekerij en andere verzamelingen bij hetzelve voorhanden.

Die boekerij heeft reeds eene aanmerkelijke uitbreiding verkregen, en dezelve is vooral vrij volledig in alles wat tot het costumier regt, de geschiedenis, oudheden en letteren van dit Gewest betrekking heeft.

De verzamelingen van plaatwerken, munten en penningen, bieden mede veel keurigs en belangrijks aan.

De Provinciale kaart, en de daarbij behoorende statistieke beschrijving van dit Gewest, zijn onlangs geheel voltooid geworden, en met opzigt tot de distributie van de voor de Provincie bestemde exemplaren, is gehandeld in overeenstemming van hetgeen hier omtrent in het vorige jaar is bepaald geworden.

U. E. G. A. die thans in het bezit van die kaart en beschrijving zijn, zullen gewis de sierlijkheid en de naauwkeurigheid van dat veel omvattende werk op prijs schatten, en tevens ongetwijfeld met genoegen vernemen, dat de heeren *Van der Voordt Pieck*, Arrondissements-Directeur der Directe Belastingen, enz., te *'s Hertogenbosch*, en *Kuil*, bewaarder van de Hypotheken en het Kadaster te *Alkmaar*, de oorspronkelijke teekening van die kaart, welwillend hebben aangeboden, om als een blijvend aandenken voor de Provincie bewaard te worden.

Gevangenissen.

Met betrekking tot het beheer der gevangenissen, kunnen wij U. E. G. A. mededeelen, dat de vertrekken welke dienen en in gebruik zijn tot zamenstelling van een burgerlijk en militair huis van verzekering te *'s Hertogenbosch*, alsmede de zolders en magazijnen, voortdurend in de beste orde en netheid gehouden worden. Het onderhoud van het gesticht, benevens de leverancie van het mobilair, is op de gebruikelijke wijze publiek aanbesteed, en door den aannemer wordt behoorlijk aan zijne verpligting voldaan; terwijl in de kosten dier aanbesteding, naar den door U. E. G. A. aangenomen grondslag, door de Provincie *één achtste* is gedragen.

De in het huis aanwezige brandspuiten en de daartoe behoorende gereedschappen, zijn steeds in goeden staat onderhouden.

De verpleging en het onderhoud der gevangenen, is op de gewone wijze geregeld geweest tot den 19 September. Op den 20 van die maand tot en met den 15 October, zijn voor middagspijzen, in plaats van aardappelen, 3 onzen gort per man, aan de gevangenen verstrekt; en op den 16 October zijn de middagspijzen, volgens aanschrijving van het Departement van Justitie, opgeheven, en is de Kommissie van Administratie gemagtigd geworden, tot het doen uitreiken, des avonds, van roggebrood, kaas en warmen drank. Den 1 December, is een nieuw vastgesteld plan van voeding ingevoerd.

De benoodigdheden voor zieke en de ververschingen aan gezonde gevangenen, zijn door den cipier uit zijne kantine verstrekt geworden.

Het geheele getal verpleegdagen is geweest 66,645, als 57,205 voor mannen en 9,440 voor vrouwen. Dat der gezonden heeft bedragen 61,097, en dat der zieken 4,039 verpleegdagen.

De kosten van onderhoud hebben bedragen, wegens aankoop van levensmiddelen voor gezonden, *f* 6,756,63, en wegens andere kosten, als verlichting, verwarming, spijsbereiding, enz., zoo voor zieken als gezonden, *f* 674.01⁵. De bijzondere voeding aan zieken verstrekt, ingevolge het reglement en de voorschriften van den geneesheer uitgereikt, zijn betaald met *f* 930.10. De kosten van geneesmiddelen hebben, volgens opgaaf van den geneesheer, bedragen *f* 76,73. Het getal der verpleegdagen van gevangenen op eigen kosten of ten laste van andere kassen is geweest 1,509.

De aangevraagde hoeveelheid kleeding- en liggingstukken voor de dienst van het geheele jaar, is toereikende geweest, met uitzondering der hemden, voor welke eene extra aanvrage van 150 stuks is moeten geschieden, veroorzaakt door de toegenomene bevolking. De meeste behoefte heeft als naar gewoonte bestaan aan

hemden, hemdrokken, linnen en laken broeken, sokken en vooral aan klompen. Er heeft geen arbeid door gevangenen van 's Rijks wege plaats gehad; hebbende men nog geenen aanvang kunnen maken met de in te voeren vlasspinnerij, uithoofde de, daartoe benoodigde werktuigen en het vlas nog niet zijn bekomen.

Het gedrag der gevangenen is in het algemeen goed geweest.

Opzigtens de huizen van arrest te *Breda* en te *Eindhoven*, hebben wij geene bijzonderheden aan U. E. G. A. mede te deelen.

Staat van het armwezen en de instellingen van weldadigheid, banken van leening, spaarbanken, enz.

De uitgaven der onderscheidene in dit Gewest aanwezige Godshuizen, met uitzondering van de zieken-gasthuizen, waarvan als bevorens, afzonderlijke melding geschied, en onbegrepen 8 gestichten, waarvan de gevraagde inlichtingen niet zijn verkregen, bedroegen de som van ƒ 67,442,85, en de middelen met welke in die uitgaven werd voorzien, de som van ƒ 75,391.69.

Die gestichten, ten getalle van 33, bevatten eene bevolking van 493 personen, welke moet verdeeld worden in

Oude lieden.	252.
Gebrekkigen.	12.
Kinderen.	229.

De uitgaven der bestaande gast- of ziekenhuizen, te getalle van 7, hebben beloopen de som van ƒ 47,975.67, en de inkomsten de som van ƒ 50,102.54^{5}.

Het getal der verpleegden in die gestichten was 1,423, en dat der verpleegdagen 84,055.

Het getal der administratien van de huizittende armen, waarvan de gevraagde inlichtingen zijn bekomen, bedroeg 257, en wel in de steden 23 en ten platte Lande 234.

Geene inlichtingen werden geleverd door 63 administratien van gelijken aard, hetgeen in 1844 nog slechts met 56 het geval was. Alle middelen van overreding, om die te verkrijgen, zijn vruchteloos, bij den verklaarden onwil van de Besturen dier administratien.

Voor zoo ver die inlichtingen verkregen zijn, bedroegen de uitgaven de som van ƒ 378,504.84^{5} en wel ƒ 38,016.34^{5} voor onderhoud van gebouwen en verdere lasten, waarmede de eigendommen en inkomsten zijn bezwaard, en voor kosten van administratie; ƒ 311,371.25 voor onderhoud van allerlei aard, begrafeniskosten daaronder begrepen, ƒ 3,427.24^{5} voor aflossing en renten van opgenomene gelden; ƒ 20,507.52^{5} voor belegging van gelden, hetzij op hijpotheek, hetzij door aankoop van vaste effecten, hetzij op andere wijze, en voor de op de aangekochte effecten verschenen en bijbetaalde renten; en eindelijk ƒ 5,182,48 wegens verschillende hier voren niet genoemde uitgaven.

De middelen, door welke in de uitgaven werd voorzien, beliepen de som van ƒ 387,170.79, verdeeld als volgt:

ƒ 200,926.32 wegens inkomsten van bezittingen van allerlei aard en toegekende regten; ƒ 39,617.02^{5} wegens kollekten en giften; ƒ 95,551.31 wegens subsidien van de Gemeenten, en ƒ 168.05 wegens subsidien van de Provincie of van den staat; ƒ 1,000 wegens opgenomene gelden; voorts ƒ 17,703.90 wegens erlangde aflossingen van hijpotheken en der te gelde gemaakte inschulden, effecten of andere bezittingen en der daarop verschenen en ontvangene renten en eindelijk ƒ 32,204.18^{5} wegens verschillende hier voren niet genoemde ontvangsten.

Het getal der bedeelden, hetwelk in 1844 tot 31,982 was gestegen, bedroeg in het nu afgeloopene jaar 38,704, en wel 15,425 die gedurende het geheele jaar onafgebroken zijn bedeeld geweest, en 23,279 die in den loop van het jaar slechts tijdelijk werden bedeeld; zoodat de bedeelden met het aanzienlijk getal van nagenoeg 7,000 zijn vermeerderd, hetgeen echter hoofdzakelijk zich tot de tijdelijk bedeelden bepaald, en hetwelk een noodwendig gevolg is van het misgewas der aardappelen en de buitengewone stijging van den prijs der levensbehoeften.

Die aanzienlijke vermeerdering van het getal der bedeelden, heeft eigenaardig vereischt het toekennen van hoogere subsidiën uit de plaatselijke kassen, en deze hebben in 1845 ruim ƒ 10,000 meer bedragen dan in 1844, behalve dat in de eerste maanden van 1846 nog belangrijke subsidiën aan de armen-kassen zijn moeten verstrekt worden, waarvan in het volgende jaar melding zal worden gemaakt.

Het getal der armenscholen was 6. Op die scholen is aan 2,424 kinderen onderwijs gegeven, namelijk 1,361 van bedeelde en 1,063 van niet bedeelde doch behoeftige ouders.

Bovendien heeft een getal van 8,183 kinderen *gratis* onderwijs genoten op de lagere scholen in de Gemeenten, en wel 3,808 van bedeelde en 4,375 van niet bedeelde doch behoeftige ouders; terwijl ook nog 1,338 kinderen op 18 lagere scholen, aan partikulieren toebehoorende, 2,992 personen op 27 vrij- en zondagsscholen, waaronder begrepen zijn 2,329 kinderen en 663 volwassenen, *gratis* onderwijs erlangd hebben.

De kosten, daaraan besteed, beliepen ƒ 10,362.80, namelijk ƒ 4,708.04 uit Gemeentelijke kassen, ƒ 5,589.76 uit armen kassen en ƒ 65 door partikuliere bij inschrijving bijneengebragt.

Op de te *'s Hertogenbosch* en te *Grave* bestaande werkscholen werden 119 kinderen kosteloos opgenomen.

(*Het vervolg hierna.*)

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 24 Julij.

TARWE en ROGGE prijsh.; 131 ℔ witb. Pools. Tarwe ƒ 348; 129 ℔ o. witb. dito ƒ 340; 126 ℔ b. dito ƒ 316; 122 ℔ o. b. dito ƒ 300 bij partij. 132 ℔ o. Rostock. ƒ 330; 124 ℔ Gron. ƒ 282; 123 ℔ n. Vries. ƒ 285; 128 ℔ n. Rost. ƒ 308.

ROGGE: 122 ℔ Demmin ƒ 240; 117 ℔ Pruis. ƒ 227; beiden in ent.

HAVER iets lager afgegeven; 85 ℔ Fijne ƒ 128 bij partij.

BOEKWEIT voortdurend met weinig omgang, en tot onveranderde koers verkocht, als: 118 ℔ Holsteinsche ƒ 212.

Nog verkocht van Rogge: 125 ℔ gedr. Deensche ƒ 242; 119 ℔ Saale ƒ 225, beiden in entr.

KOOLZAAD 1 P. vl. lager; verkocht: Flakkeesch $47\frac{1}{2}$ P. vl.; Zeeuwsch en Flakkeesch $46\frac{1}{2}$ P. vl.; ger. Polder 44 P. vl.; o. Deensch. $42\frac{1}{2}$ P. vl.; op levering in Julij, Sept., Oct. en Nov. 50 P. vl.

LIJNZAAD in eén doen; 107, 108 ℔ n. Arch. ƒ $257\frac{1}{2}$.

RAAPOLIE was dadelijk flaauw, op levering prijshoudend; per 6/w. ƒ $29\frac{1}{2}$; Vlieg. ƒ $28\frac{1}{2}$; Sept. ƒ $28\frac{3}{4}$; Oct. ƒ 29; Nov. ƒ $29\frac{1}{4}$; Dec. ƒ $29\frac{1}{2}$; Mei 1847 ƒ 31 à $30\frac{3}{4}$ à 31.

LIJNOLIE per 6/w. ƒ 28; Vlieg. ƒ 27. HENNEPOLIE per 6/w. ƒ $30\frac{1}{2}$; Vlieg. ƒ $29\frac{1}{2}$.

MARKTPRIJZEN DER STAD BREDA,

VAN DEN 24. JULIJ 1846.

Het Nederl. Mudde Tarwe	van ƒ	9,50	tot ƒ	11,00.
Het dito dito Rogge	» »	7,00	» »	9,20.
Het dito dito Boekweit	» »	6,70	» »	7,00.
Een grof Tarwe-brood, van een pond Nederl.			»	0,17.
Een lucht Tarwe-brood, van zeven oncen vijf lood Nederl.			»	0,17.
Een Fransch- of Witte-brood, van een pond Nederl.			»	$0{,}26\frac{1}{2}$
Een Rogge-brood, van 3 pond Nederl.			»	0,34.
Een Nederl. pond Tarwe meel			»	0,34.
Een dito pond grof Tarwe-meel			»	0,17.
Een dito pond Boter			»	0,80.
Zand-Aardappelen (Vat of Mudde)			»	2,90.
Het 1000 Eiken Telhout			»	2,70.
Het 1000 Doof Hout			»	2,10.
De kar Spaanders			»	3,40.
De » Struiken			»	3,30.
De 100 Mutsaard			»	3,00.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (24 *Julij*) waren genoteerd: Ned. $2\frac{1}{2}$ pCt. $60\frac{15}{16}$; 3 pCt. 73; 4 pCt. $94\frac{15}{16}$; Amort. Syndik. $3\frac{1}{2}$ pCt. $89\frac{1}{2}$; Handelm. $176\frac{3}{8}$; Aand. Rijn-Spoorweg $115\frac{1}{2}$; Belgie $2\frac{1}{2}$ $53\frac{1}{4}$; Spanje Ardoin $20\frac{1}{16}$; dito Onbep. St. $19\frac{11}{16}$; 3 pCt. $37\frac{7}{8}$; 3 pCt. Binnenl. à 6/m $33\frac{1}{4}$; Ardoin Coupon $18\frac{1}{2}$; 3 pCt. Portugez. te Londen $48\frac{5}{8}$; 4 pCt. $47\frac{5}{8}$; 5 pCt. Binnenl. $49\frac{1}{4}$; Rusland 5 pCt. 107; Id. 1828—29 $105\frac{3}{8}$; Certif. 1831—33 97; 4 pCt. bij *Hope* $90\frac{13}{16}$; Id. bij *Stieglitz* $89\frac{1}{4}$; Amerika Bank-actien $5\frac{3}{16}$; Oostenrijk Metalliek $109\frac{1}{8}$; Weenerbank 4 pCt. 99; Brazilie $87\frac{3}{4}$.

Advertentiën.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers